

Handläggare: Gabriel Marawgeh
Tfn: 50803437

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Remiss angående Allmänna samlingslokaler – demokrati, kultur och utveckling

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att som svar på remissen överlämna detta utlåtande.

Jack Kindberg
Stadsdelsdirektör

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för Integration och Utveckling.

Remissen

Regeringen beslutade i mars 2002 att tillsätta en särskild utredare för att undersöka och analysera frågor som rör allmänna samlingslokaler. Utredaren hade enligt direktiven (Dir. 2002:40) tre huvuduppgifter

- Utreda i vilken utsträckning de allmänna samlingslokalerna är tillgängliga för det lokala föreningslivet samt olika grupperns användning av lokalerna.
- Undersöka och analysera vilken betydelse de allmänna samlingslokalerna och det stöd som utgår för dessa lokaler har för närsamhället, särskilt när det gäller invånarnas deltagande i samhällslivet och i de politiska processerna.
- Utreda effekterna av det statliga stöd som lämnas för allmänna samlingslokaler.

Utredaren har överlämnat ett slutbetänkande under benämningen Allmänna samlingslokaler – demokrati, kultur, utveckling till regeringskansliet – Justitiedepartementet – som i sin tur skickat betänkandet på remiss till myndigheter, kommuner, landsting/regioner och organisationer. Stockholms stad är en av remissinstanserna. Stockholms stad, Personal- och demokratiroteln, har skickat betänkandet på remiss till SDN Maria-Gamla Stan, SDN Spånga-Tensta och SDN Älvsjö samt kulturnämnden och Stadsledningskontoret. Remisstiden är till 31 mars 2004.

Utredarens förslag

Utredaren har indelat sina förslag till förändringar enligt följande rubriker:

- Målen för det statliga stödet till allmänna samlingslokaler.
- Inventering av befintliga och tänkbara mötesplatser.
- Statligt stöd till allmänna samlingslokaler.
- Hantering av det statliga stödet.

Varje rubrik kan innehålla flera delrubriker.

Målen för det statliga stödet till allmänna samlingslokaler

Utredaren anser att de ursprungliga och utvidgade syftena med det statliga stödet till de allmänna samlingslokalerna fortfarande är giltiga. De allmänna samlingslokalerna skall tillgodose:

- Föreningslivets behov av lokaler för sin verksamhet och för att förverkliga centrala demokratiska mål i samhället.
- Kulturlivets behov av lokaler både för distribution av kultur och för skapande aktiviteter.
- Spontana behov av lokaler för debatt och fritidssysselsättningar utanför det organiserade föreningslivet.

Samlingslokalerna är viktiga grundpelare i vårt demokratiska samhälle. De används för bildningsverksamhet, förenings- och kulturliv. Det bör därför i varje lokal miljö, kommundel eller stadsdel, finnas en samlingslokal, som främjar den sociala samvaron.

Inventering av befintliga och tänkbara mötesplatser

En förutsättning för att den lokala demokratin skall kunna utvecklas och stärkas är att det finns en stark demokratisk infrastruktur. En betydelsefull beståndsdel i en sådan infrastruktur är en god tillgång till ändamålsenliga samlingslokaler. I varje lokal miljö bör det därför finnas en samlingslokal som främjar den sociala samvaron.

Därför föreslås att varje kommun, i samverkan med föreningslivet, bör göra en inventering av befintliga och tänkbara mötesplatser inom kommunen. En sådan inventering bör vara av frivillig karaktär. En sådan inventering skulle inte bara ge föreningar och medborgarna information

om vilka lokaler som finns tillgängliga. Den skulle också kunna var en grund för att se om, var och hur åtgärder bör vidtas för att medborgarna skall kunna erbjudas mötesplatser i tillfredsställande omfattning.

Statligt stöd till allmänna samlingslokaler

Förslaget om fördelningen av det statliga stödet till allmänna samlingslokaler delas i olika områden

- stöd till byggnadstekniska åtgärder
- stöd till handikappanpassning
- stöd till verksamhetsutveckling
- stöd till riksorganisationerna

Stöd till byggnadstekniska åtgärder

Utredaren föreslår att det statliga stödet skall vara ett investeringsstöd och användas till ny-, om- eller tillbyggnad samt till större standardhöjande reparationer och till handikappanpassning. Nivån på anslaget föreslås vara 25 miljoner kronor men bör kunna ökas till 50 miljoner kronor när de ekonomiska förutsättningarna tillåter. Regeringen bör pröva detta inför det årliga budgetarbetet.

Stöd till handikappanpassning

Enligt nuvarande förordning kan bidrag lämnas för handikappanpassning till hela kostnaden, dock högst med 160 000 kronor. Utredaren föreslår att bidrag fortfarande skall kunna lämnas till hela kostnaden för handikappanpassning men att bidraget skall kunna utgå med högst 200 000 kronor. Om handikappåtgärderna ingår i en större om- eller tillbyggnad skall föreningen kunna bryta ut handikappdelen och ansöka om bidrag bara för den delen.

Stöd till verksamhetsutveckling

De allmänna samlingslokalerna startade en gång för att erbjuda mötesplatser till ett blomstrande föreningsliv. Men de samhälleliga förutsättningarna för de allmänna samlingslokalerna har förändrats. Folkrörelser och ideella föreningar har under lång tid förlorat medlemmar och värst drabbade är storstäderna. Denna utveckling kan vara ett tecken på att föreningslivet inte längre känns attraktivt och att medborgarna väljer andra sätt att agera och att organisera sig. Om denna utveckling fortsätter kan det få allvarliga konsekvenser även för de allmänna samlingslokalerna.

För att föreningsdrivna samlingslokaler skall kunna utvecklas anser utredaren att det krävs ett aktivt mobiliseringsarbete. Mot bakgrund av detta föreslår utredaren att särskilt projektbidrag på 10 miljoner kronor till verksamhetsutveckling i allmänna samlingslokaler inrättas. Bidrag skall

kunna lämnas till hela kostnaden, dock högst med 1 miljon kronor. Under den första treårsperioden bör bidraget bland annat användas för att befintliga samlingslokaler eller andra lokaler skall kunna anpassas till ungdomars kulturformer. Vidare föreslår utredaren att bidraget också skall kunna användas för att stödja samlingslokalernas riksorganisationer i deras arbete med att stimulera utveckling av de ungas egen kultur- och mötesverksamhet i allmänna samlingslokaler. Bidrag bör fördelas av Boverket.

Stöd till riksorganisationerna

Utredaren föreslår att Samlingslokalföreningarnas centrala organisationer bör ges ett rimligt stöd till sin informations- och utredningsverksamhet. Utredaren föreslår en ökning med 1,5 miljoner kronor till 5,5 miljoner kronor av det särskilda bidrag som anvisas till de tre riksorganisationerna Bygdegårdarnas Riksförbund, Folkets Hus & Parker samt Våra Gårdar. Bidraget skall användas dels för respektive organisations allmänna informations- rådgivnings- och utvecklingsarbete, dels för respektive organisations arbete i anslutning till ansökningar om statligt stöd. Bidraget bör fördelas av Boverket.

Hantering av det statliga stödet

Utredningen om hur hanteringen av det statliga stödet har indelats följande delrubriker

- Boverkets samlingslokaldelegation
- Krav på kommunal medfinansiering
- Vem skall kunna få bidrag
- Beräkning av bidragsunderlaget
- Förfarande i bidragsärenden

Boverkets samlingslokaldelegation

Boverkets samlingslokaldelegation består av ordförande och högst sju andra ledamöter som utses av regeringen för en bestämd tid. Utredaren föreslår att Boverkets samlingslokaldelegation även fortsättningsvis bör fatta beslut i fråga om bidrag till allmänna samlingslokaler. Utredaren föreslår också att en företrädare för Ungdomsstyrelsen bör ingå i delegationen.

Krav på kommunal medfinansiering

Utredaren föreslår att kravet på kommunal medfinansiering bör finnas kvar. Kommunen skall lämna ekonomiskt bidrag, eller på annat sätt garantera, minst 30 procent av det bidragsunderlag som berättigar till det statliga bidraget.

Vem skall kunna få bidrag

Det statliga stödet till byggnadstekniska åtgärder och handikappanpassning föreslås även fortsättningsvis lämnas till sådana aktiebolag, stiftelser eller föreningar som arbetar utan vinstsyfte och är fristående från en kommun eller kommunala företag.

Beräkning av bidragsunderlaget

För köp, nybyggnation och tillbyggnad föreslås den tidigare regeln om begränsning till 1 000 kvm fortfarande gälla. För ändring av byggnad (ombyggnad) samt standardhöjande åtgärder föreslås ingen begränsning av bidragsunderlaget för det statliga stödet.

Förfarande i bidragsärenden

Utredaren föreslår följande åtgärder:

- Kravet på att det till ansökan skall fogas en långtidsbudget bör utgå.
- Boverkets samlingslokaldelegation skall kunna ställa villkor för besluten
- Delegationen skall också kunna besluta om ny fördelning av de bidragsmedel som återkallats, om sökanden inte har uppfyllt förutsättningarna i beslutet.
- Kravet på att lokalen inte utan medgivande av Boverket får upphöra att vara allmän samlingslokal innan 25 år förflutit från den dag då ansökan om bidrag gavs in till verket, bör sänkas till 10 år.
- Kravet på den upplåtelseid, som anges i nyttjanderättsavtal och som ger sökanden fri dispositionsrätt under minst 25 år, bör sänkas till minst 5 år.

Förvaltnings förslag

Utredningen är omfattande och på ett strukturerat sätt gör en bra analys av formerna för det statliga stödet till de allmänna samlingslokalerna. Förslagen som presenterats har stöd i det väl genomarbetade materialet.

Generellt delar förvaltningen utredarens förslag till förändring i formerna för det statliga stödet till de allmänna samlingslokalerna. I vissa delar vill förvaltningen göra vissa tillägganden enligt nedan.

Målen för det statliga stödet till allmänna samlingslokaler

Det är bra att målen och de ursprungliga syftena med det statliga stödet till de allmänna samlingslokalerna bibehålls. För att främja den sociala samvaron är det viktigt med funktionella och tillgängliga samlingslokaler i den lokala miljön. Den erfarenhet som finns i stadsdelen pekar just på att behovet av stora och medelstora samlingslokaler är stort särskilt i storstädernas förorter.

Förvaltningen välkomnar därför initiativet om att varje kommun, i samverkan med föreningslivet, gör en inventering av befintliga och tänkbara mötesplatser inom kommunen.

Det är dock viktigt att samlingslokaler är tillgängliga även för andra än organiserade föreningar, för spontana möten och icke-organiserade grupper. Speciellt om man tänker på ungdomar som vill mötas i olika frågor och inte är traditionellt medlemmar i en viss förening utan i en friare grupp. Det är viktigt att kunna möta ungdomars behov på deras eget sätt och inte försöka tvinga in ungdomarna under vissa former. Det gäller att bryta den negativa trend som finns idag vad gäller medlemstillförseln inom folkrörelserna och inte minst för att hindra flykten från de politiska partierna.

Stöd till verksamhetsutveckling

För att kunna utnyttja samlingslokalerna mer tidsenligt och effektivt vore ett statligt stöd till bredband/Internet och datautrustning angeläget. Det skulle också locka fler ungdomar att använda befintliga samlingslokaler om möjlighet till IT-caféer och liknande verksamheter mer i tidens anda kunde anordnas.

Stöd till riksorganisationerna

För närvarande finns det tre riksorganisationer som erhåller stöd för sin informations- och utredningsverksamhet. Dessa är Bygdegårdarnas Riksförbund, Folkets Hus & Parker samt Våra Gårdar. Genom att begränsa stödet för informations- och utredningsverksamhet till dessa tre riksorganisationer utesluts andra som hamnar utanför. För att stimulera föreningslivet till investeringar i stora och medelstora samlingslokaler bör stöd utgå även till enskilda föreningar som inte är anslutna till ovan nämnda riksorganisationer.

Boverkets samlingslokaldelegation

Att en företrädare för Ungdomsstyrelsen bör ingå är bra, men det bör även eftersträvas, eller kanske krävas, att minst hälften av ledamöterna återspeglar samhället vad gäller ålder, kön och mångfald.

SLUT